

Straat- en wijkverhalen in woord en beeld

Het boek 'Beringen-Mijn - Mijn leven in de Cité' vormt een unieke fotoverzameling over het dagelijks leven van gezinnen uit de Cité in de vorige eeuw. De bewoners blikken met de foto's terug op memorabele momenten als processies, kermissen, eerste schooldagen ... Het boek wil de

sfeer van het rijke mijnverleden doen herleven.

Buurtwerker Patrick Moons: 'Met het project 'Straat in de kijker' willen we het straatleven van de Cité in beeld brengen. We besloten om foto's te verzamelen van 4 straten. We ontvingen massaal veel foto's. Wel meer dan 3000! Het was een kunst om hiermee een boeiend verhaal te schetsen van de straten en de gezinnen die er woonden. Na die selectie bleven er nog een heleboel leuke foto's over. Ze waren te mooi om er niets mee te doen. Daarmee hebben we dan het verhaal van de Cité proberen te vertellen. We interviewden tientallen mensen. We vonden het dan ook aangewezen om leuke uitspraken

van deze mensen in het fotoboek op te nemen om dat citégevoel nog eens extra in de kijker te zetten. Vaak zijn het details en kleine verhalen, maar net die verhalen vinden we zo boeiend en zijn zo herkenbaar. Men moest hard werken, maar de vriendschap en de liefde die men terugkreeg, maakten het allemaal de moeite waard. We hopen dat het boek bijdraagt aan nog meer initiatieven rond mondelinge geschiedenis, in Beringen en daarbuiten, en dat het de volgende generaties herinnert aan het rijke verleden waaraan hun voorouders een steentje bijdroegen.'

Bestel het boek (18 euro + verzendkosten) via erna.vanhove@rimo.be

Een andere bril, een andere kijk
Dienstverlening door de ogen van armoedeverenigingen

Vele kwetsbare mensen vinden moeilijk hun weg naar de dienstverlening en wie de stap wel zet, voelt zich vaak niet goed geholpen. Het Trefpunt Armoede stelde samen met de Limburgse armoedeverenigingen een brochure en beleidsdossier over maatschappelijke dienstverlening samen. 'Een andere bril, een

andere kijk' geeft dienstverleners en organisaties inzicht in de drempels en knelpunten die mensen in armoede ervaren. Daarnaast reiken ze voorstellen aan en lijsten ze good practices op.

Download brochure en dossier op www.rimo.be/nieuws/een-andere-bril-een-andere-kijk

Draaiboek Geestkracht Hoe versterk je het geestelijk welzijn van mensen in armoede?

De afgelopen jaren liep het project Geestkracht bij armoedevereniging SOMA. Het project dat het geestelijk welzijn van kwetsbare mensen versterkt, kwam tot stand in samenwerking met het CAW en het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg. Als afsluiter van het

project stelde opbouwwerker Geert Desmet het draaiboek Geestkracht samen met handige tips voor wie zelf aan de slag wil gaan met de methodiek.

Download het draaiboek op www.rimo.be/nieuws/draaiboek-geestkracht

COLOFON

Teksten: Geert Swennen, Irene Wensveen
Coördinatie: Geert Swennen
Eindredactie: Geert Swennen

Foto's: RIMO Limburg
Vormgeving: Kristel Moors
Druk: Drukkerij Aerts

RIMO Limburg vzw
Marktplein 9 bus 21
3550 Heusden-Zolder
tel. 011/22 21 96
www.rimo.be - info@rimo.be

RIMO

SAMENLEVINGSOPBOUW IN LIMBURG

BELGIE-BELGIQUE
P.B.
3500 HASSELT
12/2853

P509242

JAARGANG 18
DRIEMAANDELIJKSJan•feb•maart 2015
NUMMER 1

Iedereen beschermd

Ongeveer 4,2 procent van de bevolking leeft (tijdelijk) in een situatie van onderbescherming. Zij realiseren niet al hun sociale grondrechten. Proactief handelen biedt een oplossing. Het initiatief voor het realiseren van rechten en diensten verschuift van burger naar overheid of organisatie.

De oneindige papiermolen, ingewikkelde procedures, niet te rade kunnen gaan bij familie of vrienden, pas hulp durven zoeken als het water aan de lippen staat, onduidelijke brieven en aanvraagformulieren ... Herkenbare situaties voor wie te maken krijgt met hulp- en dienstverleners. Voor mensen in maatschappelijk kwetsbare posities een hardnekkige realiteit van drempels, onmacht en gêne.

Lokaal proactief kader

In de strijd tegen onderbescherming schuift Samenlevingsopbouw het lokaal proactief kader naar voor: een

proactieve in plaats van responsieve dienstverlening. De dienstverlener zelf zet stappen en zorgt ervoor dat eenieder die recht heeft op zijn diensten, deze rechten ook realiseert. Verschillende instanties en organisaties spelen een rol in de strijd tegen onderbescherming. Een gedeelde verantwoordelijkheid die ruimer gaat dan het klassieke welzijnslandschap met partners als politie, huurdersbonden, vakbonden, gezondheidszorg, VDAB, thuiszorg ...

Permanente dialoog met maatschappelijk kwetsbaren

Het OCMW kan dit proces naar proactieve dienstverlening idealiter initiëren en een lokaal forum oprichten. Ook basiswerkingen zoals armenverenigingen en buurtwerkingen kunnen de trekkersrol opnemen. Een permanente dialoog tussen maatschappelijk kwetsbaren, praktijkorganisaties en beleid is daarbij cruciaal.

Samenlevingsopbouw Vlaanderen stelde een online e-Dossier over onderbescherming samen met een draaiboek en praktijkvoorbeelden: www.samenlevingsopbouw.be/e-dossiers/onderbescherming

Lokaal proactief handelen vraagt een andere manier van kijken naar de eigen dienstverlening. Iedereen in onze samenleving heeft de taak om onderbescherming uit te bannen, hulp- en dienstverleners in het bijzonder. Proactief handelen lijkt grote inspanningen te vragen, ook financieel, maar op termijn is er een kostenbesparing. De return on investment voor mensen in kwetsbare posities en de samenleving is heel groot. IW

Werkpistes voor verbeteracties

Informatie en kennis

Burgers proactief informeren over hun sociale grondrechten en het aanbod aan maatschappelijke dienstverlening: bijv. vorming over armoede geven in scholen, doorverwijzers (tandartsen, thuiszorg, huisartsen, leerkrachten ...) informeren en sensibiliseren.

Automatische rechtentoekenning

Bestaande dossiers screenen op een specifiek recht: bijv. verhoogde tegemoetkoming, vrijetijdspas, schoolpremie.

Outreaching handelen

Actief op zoek gaan naar kwetsbare rechthebbenden: bijv. huisbezoeken, zitdagen voor ouders op school.

Kwalitatieve hulp- en dienstverlening

Kritisch durven kijken naar (drempels naar) de eigen dienstverlening: bijv. een onthaalprocedure ontwikkelen die de privacy waarborgt en waardoor mensen zich op hun gemak voelen.

Geïntegreerde basisvoorziening

Inzetten op buurtwerkingen en

laagdrempelige initiatieven waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, hun informele netwerk versterken en in contact komen met het professionele zorgnetwerk.

Informeel (zorg)netwerken

Informeel netwerken uitbouwen en versterken voor mensen die de brug naar andere (professionele) organisaties kunnen slaan: bijv. communicatie voor senioren ook richten op familieleden die de zaken waarnemen voor (groot)ouders.

Armoede en sociale uitsluiting in Overpelt

Armoede is in Overpelt meer verspreid en minder zichtbaar dan in de stad. Maatschappelijk kwetsbare groepen zijn in de plattelandsgemeente moeilijker te bereiken. Het risico op onderbescherming ligt daardoor hoger.

In de strijd tegen onderbescherming zetten het Sociaal Huis en RIMO Limburg in op proactief handelen. Netwerkvorming, beleidsparticipatie met kansengroepen en lokale

verbeteracties zijn de belangrijkste accenten. Er werd een stuurgroep samengesteld met o.m. Sint-Vincen-tius, CAW Limburg en 2 inwoners met een beperkt budget.

Opbouwwerker Rudi Bloemen en een maatschappelijk werker van het Sociaal Huis bevroegen 70 kwetsbare Overpeltenaars over vrijetijdsbesteding, sociale contacten en participatie. 10 mensen stapten mee in het project en vormden een dialooggroep.

Daarop bevroegen ze deze dialoog-groep en de maatschappelijk werkers van het OCMW via de rechtencirkel uit het draaiboek 'Lokaal Proactief Kader'. Ze analyseerden de werking en stippelden een actieplan uit.

De grootste verbeteracties zijn inmiddels gerealiseerd: een folder en de opening van ontmoetingsplaats het Pelterhoekje.

'Voor veel mensen blijft het moeilijk om bij het OCMW binnen te stappen'

Rudi Bloemen is de opbouwwerker achter het project 'Armoede en sociale uitsluiting in Overpelt'. Nicole Mattheus en Patrick Timmermans maken deel uit van de dialooggroep van Overpeltenaars met een beperkt budget en de vrijwilligerskerngroep van ontmoetingsplaats het Pelterhoekje. Nicole is als afgevaardigde van de dialooggroep ook lid van de stuurgroep. Patrick neemt daarnaast ook deel aan de werkgroep 'socio-culturele participatie' van het Sociaal Huis.

Nicole (links) en Patrick (rechts) bij de opening van het Pelterhoekje: een ontmoetingsruimte voor mensen met een beperkt budget of in moeilijkheden.

Waarom is ten strijde trekken tegen onderbescherming zo belangrijk?

Rudi: 'Vanwege het preventieve karakter. Wie in armoede belandt, geraakt er moeilijk uit. Je kan veel menselijk leed voorkomen wanneer mensen sneller op de hoogte zijn en hun rechten kennen.'

Kunnen OCMW's via proactief handelen kosten besparen?

Rudi: 'Inderdaad. De eerste stap naar hulpverlening is moeilijk. Zeggen dat het niet goed met je gaat, is voor niemand gemakkelijk. Het voelt aan als toegeven dat je gefaald hebt. Wie sneller de stap zet naar een dienst, kan gemakkelijker en sneller geholpen worden. Nu wachten mensen te lang en stapelen de problemen zich op. Dat recht trekken vraagt veel meer tijd en geld. Op lange termijn besparen OCMW's dus.'

Welke drempels zijn er zoal?

Patrick: 'Mensen die in een benarde situatie zitten, weten niet waar ze terecht kunnen voor hulp. Of ze durven niet binnenstappen bij de sociale dienst vanwege het stigma. Eigenlijk moeten hulpverleners zelf naar de mensen toegaan: naar bejaarden bijvoorbeeld die het niet breed hebben en niet buiten komen.'

Nicole: 'Voor veel mensen blijft het moeilijk om bij het OCMW binnen te stappen, want een buurman of iemand van de familie moest het maar eens zien. Ze schamen zich.'

Rudi: 'Het OCMW zou als 'welzijnspoor of -loket' geïntegreerd moeten worden in het gemeentehuis. Je zou er met eender welke welzijnsvraag vlot moeten kunnen binnenspringen:

vragen over ouder worden, kinderbijslag, mobiliteit, geld ... Een 'welzijnsmanager' zou dan een heel goed zicht moeten hebben op het aanbod en de mogelijkheden van alle diensten.'

Nicole: 'In Lommel is er het glazen huis met alle gemeentelijke diensten. Daar ga je ook naar toe voor papieren of vuilniszakken. Dan valt het minder op als je er binnenloopt bij het OCMW. Ook de burgemeester zie je daar binnen en buiten lopen, dat geeft een ander beeld.'

Wat zijn de uitdagingen voor OCMW's?

Rudi: '1. Leer de mensen in je gemeente kennen door ze te gaan bezoeken. 2. Zorg ervoor dat je dienstverlening bekend is. 3. Zorg voor een goed, respectvol, laagdrempelig

Een luisterend oor, doorverwijzing of oplossing. Praten met anderen helpt. Je leert uit elkaars problemen.

onthaal waar mensen heel vlot kunnen binnenlopen.

Diensten nemen te vaak een afwachtende houding aan. Ze schrijven folders, maken een website en wachten. Ze verzochten dat de mensen niet tot bij hen komen, zeker de meest kwetsbaren niet. Of ze organiseren een lezing over opvoedingsondersteuning en bereiken 300 ouders, maar niet die groep ouders die ze echt moeten bereiken. Ik hoop dat het project daarin een kentering kan brengen. Niet de gemakkelijke, maar de moeilijke weg kiezen: in plaats van achter de bureau te blijven zitten de straat op gaan. Diensten moeten ook samenwerken met hun cliënten. Of het nu gaat over het OCMW, het CAW of mutualiteiten. Samen de dienstverlening bekijken en samen bespreken hoe ze het best aanpakken.'

Hebben jullie zelf ervaring met onderbescherming en drempels?

Nicole: 'Bij mijn scheiding zei mijn man: 'Ik blijf in het huis wonen. Daar is de deur.' Ik had geen andere keuze dan naar het OCMW te stappen. Het eerste wat ik er te horen kreeg, was: 'Je moet eerst apart gaan wonen, dan pas krijg je leefloon.' Maar hoe kon ik dat zonder geld? Hoe kon ik huur, waarborg, energie ... betalen? Ik stond op straat. Het OCMW stelde een vluchthuis voor, maar ik had toch nog wel een beetje trots. Dat vond ik een nog grotere stap achteruit.'

Patrick: 'Ik ben opgegroeid in een arm gezin. Mijn moeder stapte

indertijd al naar het OCMW. Ik kende de dienstverlening dus al een beetje. Maar ook al heb je het als kind meegemaakt, voor jezelf die stap zetten is toch moeilijk. Ik ging alleen wonen, kon mijn huur niet meer betalen. Het OCMW zei dat ik maar terug bij mijn vader moest gaan wonen. Maar dat kun je niet altijd. Met 2 gehandicapte kinderen in het gezin. Mijn vader kon dat toen gewoon niet aan. Mijn ouders zijn in die tijd ook nog eens gescheiden. Al die problemen komen samen. Dan zit je eigenlijk in de put en daar moet je proberen uit te geraken.'

Hoe heeft deelname aan het project jullie geholpen?

Patrick: 'Je leert zelf je schroom voor een groot stuk aan de kant te schuiven. Je leert uit elkaars problemen en oplossingen. Wat je weet, kun je doorgeven om elkaar te helpen.'

Waarom is het Pelterhoekje, een van de verbeteracties uit het actieplan, zo belangrijk?

Patrick: 'Het Pelterhoekje is een ontmoetingsruimte voor mensen met een beperkt budget of met problemen. Soms kan je al heel wat oplossen door met elkaar te praten. Voor veel mensen is een luisterend oor heel belangrijk. Of je kan ze doorverwijzen. Er gelden 4 kernwoorden: ontmoeten, ontspannen, leren en participeren.'

Zal onderbescherming in Overpelt ooit tot het verleden behoren?

Patrick: 'Dat hoop ik, maar ik vrees ervoor. Met regels die continu veranderen.'

Ontmoeten, ontspannen, leren en participeren staan centraal in het Pelterhoekje.

Nicole: 'Er is nog zoveel verdoken armoede. Maar zolang je eraan blijft werken, ben je goed bezig. Als je je erbij neerlegt, dan geef je het op.'

Rudi: 'Ik zie het positief mits een aantal voorwaarden zoals een heel goede welzijnspoor maken, outreachend werken en samenwerken met andere diensten. Het gaat eigenlijk over een pakket van kleine maatregelen in Overpelt: actief informatie over armoede verspreiden, de dienstverlening bekend maken, de budgetbeurs voor 17- en 18-jarigen, de nieuwe straathoekwerker die veel jongeren bereikt ... De drempel wordt echt wel lager gemaakt. Als het Sociaal Huis dan ook nog eens mensen gaat opsporen en bezoeken. Ook op een hoger niveau kunnen er dingen veranderen, wat weer bijdraagt aan het oplossen van onderbeschermingen. Ik denk daarbij aan het automatisch toekennen van rechten zoals studiebeurzen en het omniostatuu. Maar zoals Patrick en Nicole aanhalen: er zijn altijd gaten in het net, het zal nooit volledig opgelost zijn.' GS